સોરઠ ઈન્ટરનેશનલ સ્કૂલ - જૂનાગઢ.

ધોરણ : 10 | સંસ્કૃત | કુલ ગુણ : 80

તારીખ : 2022 | પેપર - 5 | સમય : 3 કલાક

વિભાગ-A

- **अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈ પણ એક)

(1) मध्ये मध्ये सा भोज्यादीनां विविधानां पदार्थानां वर्णनं कृत्वा अतिथेः भोजनरुचिमपि अवर्धयत् । भुक्ते तु तस्मिन् अतिथौ तया ताम्बुलस्यापि व्यवस्था कृता । एवं स्वकीयया गुणसम्पदा प्रस्थपरिमितेन धान्येन विविधानि व्यञ्जनानि विरचितवतीं कन्यां प्रति समाकृष्टः शक्तिकुमारः विवाहस्य प्रस्तावं कृतवान् । कन्यया स्वीकृते प्रस्तावे तां विधिवदुपयम्य स्वनगरमनयत् ।

(2) विक्रमस्य द्वादश्यां शताब्द्यां सिद्धराजः जयसिंहः मालविजयं कृतवान् । विजयानन्तरं जयसिंहः नृपतेः यशोवर्मणः सर्वं धनं गृहीत्वा अणहिलपुरं प्रत्यागतवान् । धनेन सह तत्रत्यः ग्रन्थागारोऽपि तस्य हस्तगतो जातः । अस्मिन् ग्रन्थागारे बहवोऽनुपमाः ग्रन्थाः आसन् । तेषु भोजेन विरचितं सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्ना प्रसिद्ध भोजव्याकरण एकतमम् आसीत् ।

SIS JUNAGADH

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(3) मत्स्यः धीवरैः व्यापादितः ?

(A) अनागतविधाता (B) प्रत्युत्पन्नमतिः (C) यद्‌भविष्य

(4) कन्या तण्डुलान् केन प्रक्षालितवती ?

(A) जलेन (B) सरः (C) कूपे

(5) कः विगतदृष्टि जातः ?

(A) अर्जुनस्य पुत्रः (B) जनस्य पुत्रः (C) शक्तिकुमारः

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(6) કન્યા શું વેચે છે અને તેનાથી શું મેળવે છે ?

(7) સાચું સુખ મેળવવા માટે કોણ યોગ્ય નથી ?

(8) અજાણ્યા પુરુષને જોઈને અર્જુનને કેમ આશ્ચર્ય થયું ?

- **अद्योदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (कोऽपि एकः)** **(2)**

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ એક)

(9) બ્રહ્માનો દુર્વાસાને ઠપકો

(10) આધુનિક યુદ્ધ અને મહાભારતકાલીન યુદ્ધ વચ્ચેનો તફાવત

- **अद्योदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत ।** **(4)**

(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત ભાષામાં લખો.)

(11) ततः स प्रभूतं विचार्य वस्त्रान्ते पिनद्धशालिः दारग्रहणाय विविधान् देशान् अभ्रमत् । एकदा स कावेरीतीरपतने समागतः। अत्र सः कूपे विरलभूषणां कुमारीमेकाम् अपश्यत्। तस्याः रुपसम्पदाभिभूतः सोऽचिन्तयत् – आकृष्टं मे हृदयम् अस्याम् । तदेतां परीक्ष्य विवाहप्रस्तावं कृत्वा, सत्याम्, सम्मतौ उद्वहामि। स तां निकषा संगत्य सविनयम् आह–अस्ति ते कौशलं शालिपस्थेन अनेन सम्पन्नमाहारं मां भोजयितमु ?"

प्रश्ना : (1) कुत्र पिनद्धशालिः शक्तिकुमारः देशान् अभमत् ?

(2) शक्तिकुमारः कृपे किम् अपश्यत् ?

(3) शक्तिकुमारः किम् अचिन्तयत् ?

(4) शक्तिकुमारः सविनयं कन्यां किम् अकथयत् ?

વિભાગ-B

- **अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

(12) विददार नखैरस्य तुण्डं पृष्ठे समर्पयन् ।
केशांश्चोत्पाट्यामास नखपक्षमुखायुधः ॥
ततोऽस्य सशरं चापं मुक्तामणिविभूषितम् ।
चराणाभ्यां महातेजा बभञ्ज पतगोतम् ॥

(13) पिनाक फणि बालेन्दु भस्म मन्दाकिनीयुता ।
पवर्गरचिता मूर्तिरपवर्गप्रदास्तु वः ॥१॥
अपुर्वोऽयं मया दृष्टः कान्तः कमललोचने ।
शोऽन्तरं यो विजानाति स विद्वान्नात्र संशयः ॥२॥

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(14) कविः किं याचते ?

(A) भद्रम् (B) निर्भयः (C) देशः

(15) कीदृशं जलं पिबेत् ?

(A) सरः (B) शुद्धं (C) अशुद्धं

(16) का नदी त्वरीता वहति ?

(A) सरस्वती (B) यमुना (C) गङ्गा

SIS JUNAGADH

● **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(17) ગીતામૃતમ પદ્યને આધારે ભક્તના ચાર પ્રકારો જણાવો.

(18) મનુષ્યને શાનો અધિકાર છે અને શાનો અધિકાર નથી ?

(19) વૃદ્ધ જટાયુ રાવણને ક્યાં શબ્દોમાં પડકારે છે ?

(20) મૂઢ અને સજ્જનનો ભેદ ?

● **श्लोकपूर्ति कुरुत । (कौ अपि दौ) (શ્લોક પૂર્ણ કરો.) (કોઈપણ બે)** **(4)**

(21) सं गच्छध्वं .... उपासते ॥

(22) अनाथो दरिद्रो .... त्वमेका भवानि ॥

(23) आपत्सु रामः .... भवाञ्जनेयः ॥

વિભાગ-C

● **अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवाद कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(4)**

(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ એક)

(24) पुनीतः – भ्रातः ! मार्गे कदाचित् दुर्घटनाः अपि घटन्ति । तत्र प्रायः प्रस्तरादयो जड पदार्थाः, गवादयः पशवः मनुष्याश्चेति त्रयः साक्षिणः भवन्ति । किं त्वं जानासि यत् घटितायाः दुर्घटनायाः सन्दर्भे एते त्रयोऽपि भिन्न भिन्न कर्म समाचरन्ति ।

सुनीतः – न जानामि । प्रथमं कथयतु यत् प्रस्तरादयः किं कुर्वन्ति ?

अथवा

(25) परिव्राजकः – शाण्डिल्य । न भेतव्यं, न भेतव्यम् । मयूरः खलु एषः ।

शाण्डिल्यः – सत्यं मयूरः ।

परिव्राजकः – अथ किम् । सत्यं मयूरः ।

शाण्डिल्यः – यदि मयूरः उद्घाटयामि अक्षिणि ।

परिव्राजकः – छन्दतः ।

शाण्डिल्यः – अविधा ! दास्याः पुत्रो व्याघ्रो मद्भयेन मयूररुपं गृहीत्वा पलायते ।

● **अधोदत्तानि वाक्यानि कः वदति इति लिखत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(નીચે આપેલા વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.) (કોઈપણ બે)

विभाग–'अ'	विभाग–'ब'
(26) इदमासनं तत्र स्थातव्यम्	(1) पुनीतः
(27) अक्षान् विमुच्य भव बाणयोग्यः ।	(2) सुनीतः
(28) ते तथैव तिष्ठति ।	(3) चाणक्यः
	(4) घटोत्कचः

SIS JUNAGADH

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत । (कौ अपि दौ:)** **(4)**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.) (કોઈપણ બે)

(29) રાક્ષસના પરિવારની સોંપણી કરવા અંગે ચંદનદાસ શો ઉત્તર આપે છે ?

(30) ચાણક્ય ચંદનદાસને ચંદ્રગુપ્તનો પ્રથમ વિરોધી કેમ ગણાવે છે ?

(31) પઠનનો અર્થ કોણ ક્યારે સમજી શકે છે ?

- **अधोदत्तयो: विषययो: उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । (कौ अपि दौ:)** **(4)**

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.) (કોઈપણ બે)

(32) શાંડિલ્યનું પાત્ર

(33) ઘટોત્કચનું પાત્રાલેખન

(34) પરિવ્રાજક

- **कोष्ठागतपदानि प्रयुज्य संस्कृतवाक्यानि रचयत । (कौ अपि दौ:)** **(2)**

(કૌંસમાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને સંસ્કૃત વાક્યો બનાવો.) (કોઈપણ બે)

(35) હું ઘટોત્કચ પ્રણામ કરું છું. (अस्मद् घटोत्कच प्र नम्)

(36) અચેતન પદાર્થો તેમ જ રહે છે. (अचेतन पदार्थ तथैव स्था)

(37) હું આભારી થયો છું. (अस्मद् अनु + ग्रह अस्)

SIS JUNAGADH

વિભાગ-D

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् सुचनानुसारम् उत्तराणि लिखत ।**

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચનાનુસાર ઉત્તર લખો.)

(38) **'अर्चि' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत ।** **(1)**

पार्थिव:, रश्मि:, अनर्चि:

(39) **'मुक्ति:' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत ।** **(1)**

निर्वारणम्, बन्ध:, मोक्ष:

(40) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

प्रत्यवदसि, प्रत्यवदथ:, प्रत्यवदथ

(41) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: सामान्यभविष्यकालस्य अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

भविष्यति, भविष्यन्ति, भविष्यत:

(42) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: आज्ञार्थ-अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

कुरु, कुर्वन्ताम्, करोतु

(43) **अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: विध्यर्थस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

लभेत, लभेयाताम्, लभेरन्

(44) **अधोदत्तस्य वाक्यस्म 'स्म' प्रयोग कृत्वा वाक्यं पुन: लिखत ।** **(1)**

स्वर्णं लौहात् भिन्नम् अभवत् ।

(A) स्वर्णं लौहात् भिन्नम् भवती स्म ।

(B) स्वर्णं लौहात् भिन्नम् भव ।

(C) स्वर्णं लौहात् भिन्नम् भवन्ति स्म ।

(45) **अधोदत्तेभ्यः नामरुपेभ्यः द्वितीया विभक्तेः एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

नीरान्, नीरे, नीरम्

(46) **अधोदत्तेभ्यः नामरुपेभ्यः सप्तमी विभक्तेः एकवचनस्य रुपं चित्वा लिखत ।** **(1)**

जाया, जायायै, जायायाम्

(47) **उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।** **(1)**

देशस्य .... अहं किमपि नास्मि । (प्रति, अग्रे, ऋते)

(48) **प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।** **(1)**

अहं .... चक्षुभ्यां पश्यामि । (द्वे, द्वयं, द्वाभ्यां)

(49) **रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत ।** **(1)**

शरीरे किं ते **<u>रमणीयम्</u>** । (विध्यर्थ, कर्तरि, कर्मणि)

(50) **अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेद कुरुत ।** **(1)**

निमज्जन्त्येव (निमज्जन्ति + एव, निमज्जति + एव, निमज्जन्ति + अव)

(51) **अधोदत्तस्य पदस्य सन्धियुक्तं पदं लिखत ।** **(1)**

राक्षसेभ्यः + अपि (राक्षसभ्यडपि, राक्षसेभ्योऽपि, राक्षसभ्यअपि)

● **अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ लिखत ।** **(2)**

(નીચે આપેલા સામાસિક પદોના સમાસ પ્રકારો લખો.)

(52) प्रकृतिनिर्मिता (कर्मधारयः, बहुव्रीहिः, तृतीया तत्पुरुषः)

(53) नखलु (बहुव्रीहिः, कर्मधारयः, उपपद तत्पुरुष)

વિભાગ-E

(54) **अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत ।** **(4)**

(નીચે આપેલા વાક્યોને કથાનક ક્રમાનુસાર ગોઠવી ફરીથી લખો.)

(1) तत्र स्नेहरुपं जलं वहति ?

(2) वयं सर्वे मानवाः अपि काष्ठखण्डा इव ।

(3) अस्माकं जीवनमेव नदी ।

(4) गुरुरग्रे उपदिशति शिष्यम् ।

● **अद्योदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत ।** **(4)**

(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત ભાષામાં લખો.)

(55) श्वापल्ली नामैकः ग्रामः आसीत् । तत्र बहवः कुक्कुराः वसन्ति स्म । तेषां तीष्णदन्तः नाम वृद्ध सारमेयः अग्रेसरः । एकदा गङ्गास्नानाय तस्येच्छा सञ्जाता । ततः सारमेयाणां सभायां सः अघोषयत् – हे शूनकाः,

भागीरथ्याः दर्शनं पवित्रम् । भागीथ्यां कृतं स्नानं पापहरम् । तस्मात् गङ्गास्नानेन पुण्यप्राप्तये काशीमहं गच्छामि । मया एषः निश्चयः कृतः । हे पुत्र असूयक, त्वमत्रैव तिष्ठ, जनन्याः सेवां कुरु ।

प्रश्ना : (1) श्वापल्ली ग्रामे के वसन्ति स्म ?

(2) कुक्कुराणाम् अग्रेसरः कः आसीत् ?

(3) भागीरथ्यां कृतं स्नानं कीदृशम् ?

(4) तीक्ष्णदन्तः असूयकं किं अवदत् ?

- **कर्ता सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत । (कौ अपि दौ)** **(2)**

(કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.) (કોઈપણ બે)

विभाग–'अ'	विभाग–'ब'
(56) विष्णु शर्मा	(1) कादम्बरी
(57) महाकवि भासः	(2) दशकुमारचरितम्
(58) बाणभट्टः	(3) पंचतंत्र
	(4) कर्णभार

- **रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत । (कानि अपि त्रीणि)** **(3)**

(રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.) (કોઈપણ ત્રણ)

(59) तन्न युक्तं **<u>सांप्रतं</u>** क्षणमपि अत्र **<u>अवस्थातुं</u>** । अस्माभिः रात्रौ एव **<u>किंचित्</u>** समीप सरः गन्तव्यम् । अहं तावत् **<u>जलाशयांतरम्</u>** गच्छामि ।

- **अद्योदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत । (कोऽपि एकः)** **(3)**

(નીચે આપેલા શ્લોકનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરીને અર્થવિસ્તાર કરો.) (કોઈપણ એક)

(60) यथा नयति कैलासं नगं गानसरस्वती ।
तथा नयति कैलासं न गंगा न सरस्वती ॥

अथवा

(61) सुखं हि दुःखान्यनुभूय शोभते ।
घनान्धकारेष्विव दीपदर्शनम् ॥
सुखात्तु यो याति नरो दरिद्रतां ।
धृतः शरीरेण मृतः स जीवति ॥

:::::

SIS JUNAGADH